

ECD/EDO PENTRU DIRECTORI

CANTEEN

Gr

Conștientizare

Controversele sunt
o realitate a vieții
- acceptați-o!

Pregătire

Controversele se
află în centrul
învățării!

Acțiune

Toată lumea este
liberă să
vorbească deschis!

SUBIECTE CONTROVERSATE

SUBIECTE CONTROVERSATE

Subiecte controversate

Controversele sunt, după cum dvs. ca director de școală cunoașteți mai bine decât cei mai mulți, o realitate inevitabilă a vieții actuale în școală. Utilizarea mass-mediilor sociale și a formelor de comunicare instantanee îi aduce pe elevi zilnic în contact cu probleme precum migrația, schimbările climatice, terorismul și drepturile persoanelor LGBT. Gestionarea unor astfel de probleme poate fi dificilă, dar cum ar putea să le înțeleagă tinerii dacă nu li se permite să le discute la școală? Cum vor învăța să gândească critic sau să dezbată democratic dacă nu au un profesor care să îi ghideze? Discutarea subiectelor controversate are multe beneficii, însă nu este o sarcină ce poate fi abordată cu ușurință. Printre altele, aveți nevoie de personal bine pregătit, un curriculum relevant și un etos școlar încurajator.

Materialul din această secțiune se bazează în mare măsură pe două manuale ale Consiliului Europei

Pachetul de formare Predarea subiectelor controversate (Teaching Controversial Issues) este disponibil pentru descărcare la adresa: <https://pjp-eu.coe.int/en/web/charter-edc-hre-pilot-projects/teaching-controversial-issues-developing-effective-training-for-teachers-and-school-leaders>

Instrumentul de autoevaluare pentru școli Gestionarea controverselor (Managing Controversy) este disponibil pentru descărcare la adresa: <https://pjp-eu.coe.int/en/web/charter-edc-hre-pilot-projects/project-1-managing-controversy-a-whole-school-training-tool>

Subiecte controversate - Tema nr. 1: Subiecte controversate la școală

Subiecte controversate - Ce și unde?

O controversă înseamnă mai mult decât un dezacord din viața de zi cu zi sau o diferență de opinie. Controversele dau naștere unor opinii puternice și provoacă ostilitate și diviziuni între oameni.

Controversele sunt o parte firească a vieții într-o democrație și în orice comunitate care prețuiește libertatea de exprimare, inclusiv în școli.

Controversele variază în funcție de timp și loc. Variaza de asemenea ca amploare, de la cele locale la cele globale.

Uneori, controversele pot apărea chiar în interiorul școlii. De exemplu, oamenii pot să nu fie de acord cu:

- ceea ce se predă la școala dvs., cum ar fi evoluția;
- regulamentul școlii dvs., de exemplu, legat de ținuta elevilor;
- felul în care interacționați cu comunitatea locală, precum felul în care sunt tratați elevii migranți

Ca director, este firesc să fiți preocupat de modul în care sunt gestionate problemele controversate în școala dvs., indiferent dacă este vorba de o discuție la clasă, o dezbateră în parlamentul elevilor sau o ședință cu părinții. Trebuie să fiți conștient de consecințe dacă lucrurile scapă de sub control și de modul în care poate fi afectată reputația școlii.

De aceea este important ca dvs.:

- să înțelegeți riscurile gestionării subiectelor controversate;
- să monitorizați acele aspecte despre care credeți că ar putea fi controversate;
- să-i învățați pe membrii personalului să gestioneze înțelept subiectele controversate

Subiecte controversate - Tema nr. 1: Subiecte controversate la școală

Subiecte controversate - De ce este bine să vorbești despre ele

Este tentant să se încerce evitarea subiectelor controversate. E posibil să se creadă că scoaterea lor la lumină nu va face decât să genereze și mai multă ostilitate, că elevii nu vor putea să facă față sau că vor exista reclamații.

Nu aceasta este calea democratică. **Calea democratică pentru rezolvarea disputelor și a conflictelor de opinie este să vorbești despre ele.** Este important să se discute problemele deschis și dând dovadă de respect. Să înveți cum să faci asta este una dintre cele mai importante lecții pe care le poate preda o școală.

Iată **alte câteva motive pentru care ar fi bine să se discute subiecte controversate la școală.** Care credeți că sunt cele mai importante? Încercați să le ordonați de la 1 la 10. Puteți face acest exercițiu și cu elevii dvs., cu membrii personalului sau cu părinții.

1. Se dezvoltă competențele de gândire critică și analitică	
2. Elevii sunt pregătiți să facă față controverselor cu care se vor întâlni probabil în viitor	
3. Elevii au ocazia de a se exprima	
4. Elevii sunt ajutați să înțeleagă ce văd și ce aud prin intermediul mass-mediei sociale	
5. Elevii sunt expuși la o înțelegere mai amplă a lumii	
6. Lecțiile învățate la școală devin mai realiste și de actualitate	
7. Elevii se simt apreciați de către școală și de către societate	
8. Îi ajută pe elevi să respecte persoane cu puncte de vedere diferite și provenite din diferite medii	
9. Se scot în evidență dezinformarea și știrile false din mass-media socială	
10. Elevii capătă încredere și un sentiment de autoeficacitate	

Desigur, aceasta nu înseamnă că orice subiecte, oricât ar fi de controversate, trebuie să fie discutate la școală. Ceea ce arată acest exercițiu este că se pot obține multe lucruri din discutarea subiectelor controversate la școală, dacă le puteți gestiona în siguranță.

Subiecte controversate - Tema nr. 1: Subiecte controversate la școală

Subiecte controversate - Despre ce se dorește să se vorbească în școala dvs.?

O modalitate de abordare serioasă a discuției despre subiecte dificile este să aflați despre ce ar dori cu adevărat să vorbească cei din școala dvs. Puteți face un sondaj cu profesorii, elevii și părinții. Subiectele controversate sunt împărțite în trei categorii – cele asociate cu orele, cu viața de zi cu zi la școală și cu relațiile părinți-școală. Când aveți rezultatele, puteți lua măsuri pentru a iniția conversații despre acele probleme care par mai urgente.

	Profesori	Elevi	Părinți
Ore			
Viața de zi cu zi în școală			
Relațiile părinți-școală			

Subiecte controversate - Tema nr. 2: Abordarea subiectelor controversate în siguranță

Gestionarea subiectelor controversate la clasă - De ce abilități au nevoie cadrele didactice?

Pentru a putea gestiona în siguranță subiectele controversate la clasă, cadrele didactice au nevoie de o serie de abilități. Acestea includ:

- cum să selecteze subiectele supuse discuției;
- cum să gestioneze convingerile și prejudecățile personale;
- cum să răspundă remarcilor rasiste, sexiste și altor remarci peiorative;
- cum să faciliteze o discuție fără a lua partea nimănui;
- cum să-i încurajeze pe elevi să vadă și alte puncte de vedere;
- cum să-i învețe pe elevi să discute problemele dând dovadă de respect;
- cum să preîntâmpine explozia emoțiilor în clasă;
- cum să facă față atunci când nu dețin cunoștințe pe o anumită temă.

Cereți-le membrilor personalului didactic să-și evalueze cele mai slabe abilități din punctul de vedere al capacității de a aborda subiecte controversate. Folosiți aceste informații ca bază pentru selectarea unor forme corespunzătoare de **dezvoltare profesională** atunci când se ivește ocazia.

Subiecte controversate - Tema nr. 2: Abordarea subiectelor controversate în siguranță

Gestionarea subiectelor controversate la clasă - Idei practice

Gestionarea la clasă în siguranță a unei discuții legate de o problemă controversată necesită o serie de abilități din partea profesorului. Mai jos găsiți patru idei de activități de formare care pot contribui la dezvoltarea unora dintre aceste abilități ale personalului didactic.

1. Cum să gestionezi convingerile și prejudecățile personale

Prezentați-le cadrelor didactice o selecție de fotografii înfățișând fețe umane (decupate din reviste). Puneți întrebarea „Care este teroristul?” și cereți-le să-și explice procesele de gândire implicate în răspuns. Apoi explicați că nu există răspuns corect. Convingerile și părerile exprimate sunt toate în mintea profesorilor. Continuați cerându-le profesorilor să încerce să identifice convingerile și prejudecățile (inconștiente) pe care le pot avea față de anumite subiecte controversate cu care s-ar putea întâlni în școală.

2. Cum să răspunzi la remarci rasiste și alte remarci peiorative

Prezentați câteva scenarii în care elevii fac remarci rasiste sau alte remarci peiorative. Cereți-le profesorilor să se gândească și să discute în grupuri despre diferite moduri de a răspunde în acest caz, luând în considerare avantajele și dezavantajele fiecăruia. Experimentați diferite răspunsuri, precum „De unde ți-a venit ideea asta?” sau „Îți dai seama cât de mult îi poate răni asta pe unii oameni?”. Gândiți-vă când și cum ar putea fi potrivit să li se prezinte elevilor conceptul de „discurs al urii”.

3. Cum să-i încurajezi pe elevi să ia în considerare alte puncte de vedere

Profesorii își exprimă propriile puncte de vedere asupra unui număr de subiecte controversate. Cereți-le să aleagă un subiect față de care au cele mai puternice sentimente și să încerce să argumenteze în favoarea punctului opus de vedere. Oferiți-le colegilor ocazia de a pune întrebări legate de adoptarea acestui rol. După aceea, întrebați-i ce au învățat din experiența unor astfel de puncte de vedere și de la persoanele care le-au adoptat. Gândiți-vă când și cum ar putea fi folosit acest exercițiu cu elevii din școală.

4. Cum să preîntâmpini explozia emoțiilor în clasă

Cereți-le cadrelor didactice să experimenteze în grupuri întrebările „depersonalizante” pe care le-ar putea folosi atunci când facilitează o discuție la clasă, de exemplu, prezentându-le, mai degrabă, drept chestiuni de societate, decât întrebări personale. De pildă, să schimbe „Ce credeți despre lucrătorii migranți?” în „Ce cred oamenii despre lucrătorii migranți?”. Exersați cu mai multe exemple. Discutați efectul pe care această schimbare în exprimare l-ar putea avea asupra discuțiilor din școală și în ce situații acest lucru ar putea fi util.

Subiecte controversate - Tema nr. 2: Abordarea subiectelor controversate în siguranță

Gestionarea subiectelor controversate la clasă - Rolurile cadrelor didactice

La fel ca toată lumea, cadrele didactice au dreptul la propriile opinii. Însă aceasta nu înseamnă neapărat că trebuie să le împărtășească elevilor sau că trebuie să favorizeze puncte de vedere în acord cu cele proprii. Așadar, de partea cui ar trebui să fie profesorul într-o discuție la clasă?

Nu este vorba de a fi de o parte sau alta. Scopul este să-i ajutați pe elevi să învețe. Pentru a facilita acest lucru, există **o serie de roluri pe care profesorul le poate adopta** la clasă. Sunt prezentate aici șase roluri diferite și situațiile în care le-ați putea utiliza.

„PREȘEDINTE IMPARȚIAL AL ADUNĂRII”

Vă asigurați că toți elevii își pot exprima punctul de vedere, dar nu faceți niciun fel de comentarii. Adoptați acest rol atunci când elevii sunt bine informați și discuția este echilibrată.

„AVOCATUL DIAVOLULUI”

Susțineți un punct de vedere opus celui exprimat de elevi. Adoptați acest rol atunci când cei mai mulți dintre elevi exprimă aceeași opinie.

„ALIAȚ”

Luați partea unui singur elev sau a unui anumit grup de elevi. Apelați la această strategie pentru a sprijini elevii mai slabi sau un grup marginalizat.

„AUTORITATE PUBLICĂ”

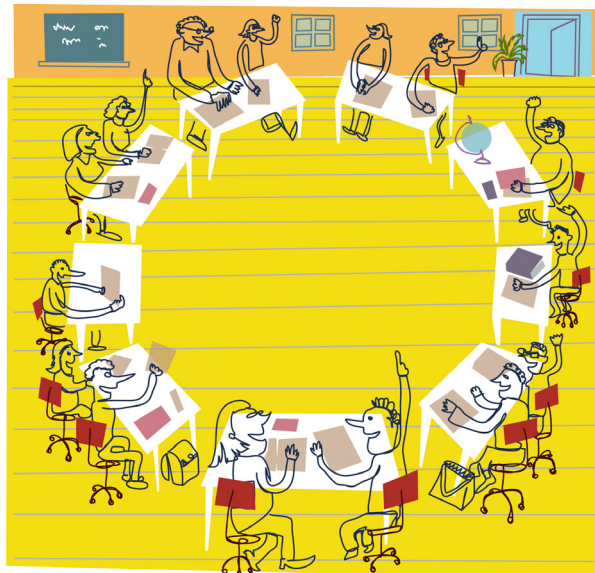
Informați-i pe elevi despre punctul de vedere oficial. Adoptați această poziție pentru a aborda o chestiune ce ține de drepturile omului, politica oficială a școlii sau un act guvernamental.

„CEL CARE EXPLICĂ”

Expuneți o serie de argumente și opțiuni diferite. Este util atunci când elevii nu cunosc diferite poziții sau nu au argumente de susținere.

„CETĂȚEAN”

Adoptați acest rol pentru a vă face cunoscute propriile opinii. Folosiți această strategie atunci când imparțialitatea dvs. este pusă sub semnul întrebării de către elevi.

Subiecte controversate - Tema nr. 3: Subiecte controversate în curriculum

Subiecte controversate în curriculum - Unde și ce?

Curriculumul poate constitui deseori o sursă de controverse în școală. Unele discipline școlare sunt asociate mai mult decât altele cu controversele. Iată câteva exemple care necesită atenție.

- **Istorie** – versiuni contradictorii ale istoriei naționale.
- **Educație religioasă** – puncte de vedere contradictorii referitoare la moralitate și adevărul religios.
- **Educație pentru sănătate** – atitudini opuse față de sexualitate și purtarea morală.
- **Educație civică și socială** – programe politice și ideologii contradictorii.
- **Literatură** – puncte de vedere opuse cu privire la atitudinile morale și sociale exprimate în operele de ficțiune.
- **Știință** – puncte de vedere opuse cu privire la aplicațiile științei și conflictul cu religia.

Ca director, este important să știți că persoanele din comunitatea dvs. școlare pot să nu fie deloc de acord cu modul în care școala gestionează unele dintre aceste aspecte, de exemplu, cu versiunea istoriei predată la orele de istorie sau cu utilizarea unei anumite cărți la orele de literatură.

În multe cazuri, curriculumul este obligatoriu și dvs. nu aveți nicio putere să-l modificați. Astfel, acolo unde există o îngrijorare referitoare la o contradicție care ar putea scăpa de sub control, ar putea fi necesar să abordați situația dând **o declarație publică** pentru a alunga temerile legate de modul în care școala dvs. gestionează problema în cauză.

Pe termen lung, totuși, cea mai bună strategie este să vă asigurați că membrii personalului didactic sunt conștienți de potențialul apariției unor controverse legate de disciplinele pe care le predau și că dețin **abilitățile** necesare pentru a aplana în siguranță situațiile controversate.

Subiecte controversate - Tema nr. 3: Subiecte controversate în curriculum

Subiecte controversate în curriculum - Crearea oportunităților de a vorbi

În timp ce unele discipline școlare sunt asociate într-o măsură mai mare cu controversele decât altele, există oportunități de a discuta subiecte controversate la fiecare disciplină a curriculumului, dacă știi unde să cauți. Discutarea acestor probleme la clasă va contribui nu numai la educația democratică a elevilor, ci și la o înțelegere mai profundă a disciplinei respective.

Însă profesorii specializați pe discipline pot să nu recunoască întotdeauna aceste oportunități. Prin urmare, apelați la aceste **două activități** pentru a-i ajuta pe membrii personalului să identifice câteva posibilități.

1. „COMBINAREA DISCIPLINELOR”

Alcătuieți grupuri mixte de profesori de la mai multe discipline. Cereți grupurilor să se gândească la exemple de subiecte care constituie la momentul respectiv controverse în școală, comunitate sau societate. Identificați-le pe cele care sunt deja acoperite de curriculumul obligatoriu și lăsați-le deoparte. Cereți grupurilor să se concentreze pe problemele care au rămas și ordonați-le în funcție de relevanța percepută pentru viața și educația elevilor. Grupurile aleg apoi cele mai relevante probleme și încearcă să facă legătura cu disciplinele actuale din curriculumul școlii. Comparați rezultatele diferitelor grupuri și cereți-le șefilor de catedră să se gândească cum ar putea încorpora aceste probleme în predarea disciplinelor lor.

2. „ÎNTÂLNIRI RAPIDE TRANSCURRICULARE”

Aranjați o sală cu câte un rând de trei scaune de-o parte și de alta a unei mese. Împărțiți membrii personalului în grupuri de câte șase, fără ca într-un grup să existe doi profesori care predau aceeași disciplină. Aranjați fiecare grup în trei perechi în jurul unei mese, cu membrii perechilor așezați față în față. Cereți fiecărei perechi să identifice o problemă controversată care se suprapune cu cele două discipline pe care le predau. La câteva minute, participanții schimbă locurile și repetă procesul. Perechile trebuie să noteze sugestiile, pe care le vor discuta ulterior în cadrul unei informări cu grupul mare.

Subiecte controversate - Tema nr. 3: Subiecte controversate în curriculum

Subiecte controversate în curriculum - Facilitarea discuției

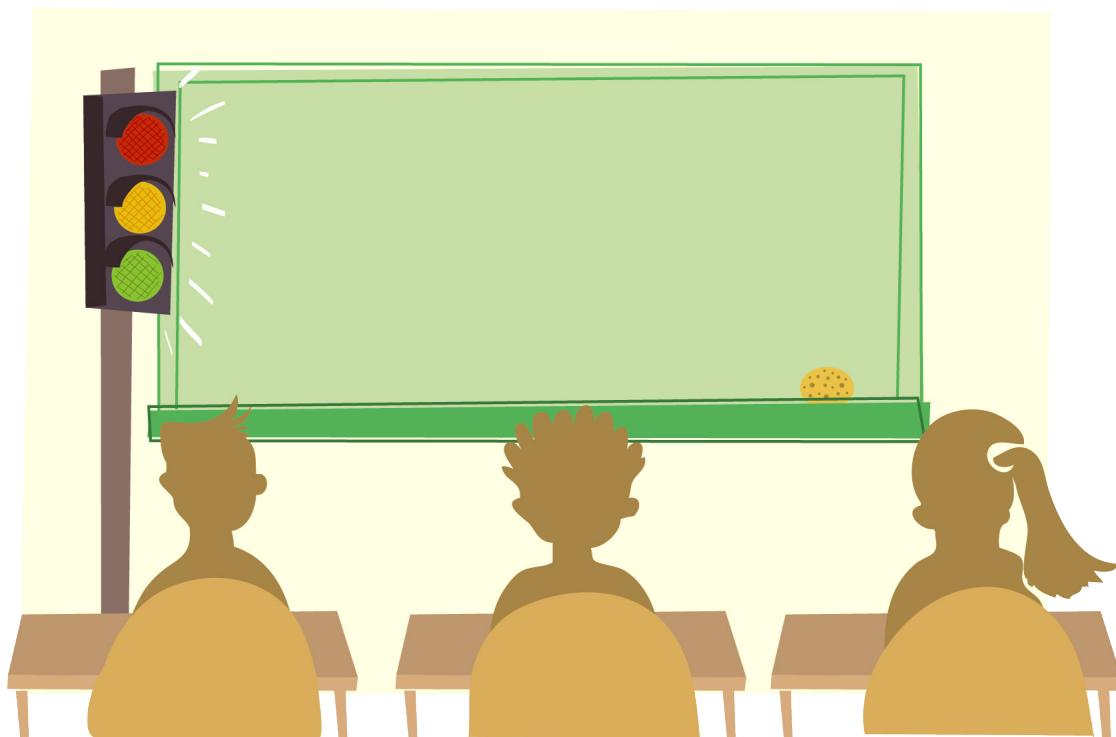
Cum prezentați subiectele controversate în vederea unei discuții la clasă? Rareori este suficient să le cereți pur și simplu elevilor să adopte o poziție pentru sau împotriva unei propuneri și să o argumenteze. În acest fel, nu se recunoaște dificultatea problemelor sau lipsa de informații a unor.

„DE ACORD, NU SUNT DE ACORD, NU ȘTIU”

Marcați trei pereți ai unei săli de clasă cu etichetele „DE ACORD”, „NU SUNT DE ACORD” și „NU ȘTIU”. Citiți o afirmație despre un subiect controversat, de exemplu, „Nu este bine să mănânci carne”. Cereți-le elevilor să se gândească singuri la această afirmație și să se ducă la peretele care reflectă cel mai bine opinia lor: dacă sunt de acord cu afirmația, nu sunt de acord sau nu știu ce să creadă. Aranjați scaunele și mesele astfel încât elevii să stea pe rânduri, lângă peretele pe care l-au ales, cu fața spre centru. Cei care au ales „DE ACORD” și „NU SUNT DE ACORD” trebuie să se afle față în față, iar cei cu „NU ȘTIU” între ei. Dați-le elevilor ocazia de a-și exprima opiniile și a le discuta, vorbind câte o persoană pe rând, după cum urmează:

- Cei care sunt „DE ACORD” își prezintă argumentele pentru cei care „NU SUNT DE ACORD”.
- Cei care „NU SUNT DE ACORD” își prezintă contraargumentele pentru cei care sunt „DE ACORD”.
- Cei cu „DE ACORD” și cei cu „NU SUNT DE ACORD” interacționează pe baza argumentelor prezentate.
- Cei care „NU ȘTIU” își exprimă gândurile legate de problemă, oricât de confuze ar fi și au ocazia de a le pune întrebări celor care sunt „DE ACORD” și celor care „NU SUNT DE ACORD”.
- Cei cu „DE ACORD”, „NU SUNT DE ACORD” și „NU ȘTIU” interacționează pe baza argumentelor și întrebărilor prezentate.

Acest tip de activitate necesită cel puțin o oră și jumătate, poate și mai mult. La final, puteți să le cereți elevilor să se gândească la opiniile lor după exercițiu, să identifice punctele dominante ale dezbaterii sau să se gândească cum ar putea explora problema mai în profunzime.

Subiecte controversate - Tema nr. 4: Subiectele controversate și cultura școlară

Subiectele controversate și cultura școlară - Poți vorbi în siguranță?

În calitate de director de școală, dumneavoastră cunoașteți în ce fel influențează calitatea vieții de zi cu zi și cultura școlară modul în care învață elevii și realizările lor. La fel este și cu subiectele controversate. Să vorbești despre subiecte dificile poate fi incomod și cadrele didactice, părinții și elevii pot fi îngrijorați deopotrivă. Prin urmare, este important să se creeze o cultură a școlii în care oamenii se simt liberi **să vorbească deschis despre subiecte sensibile, fără să le fie frică de critici.**

O cultură școlară încurajatoare

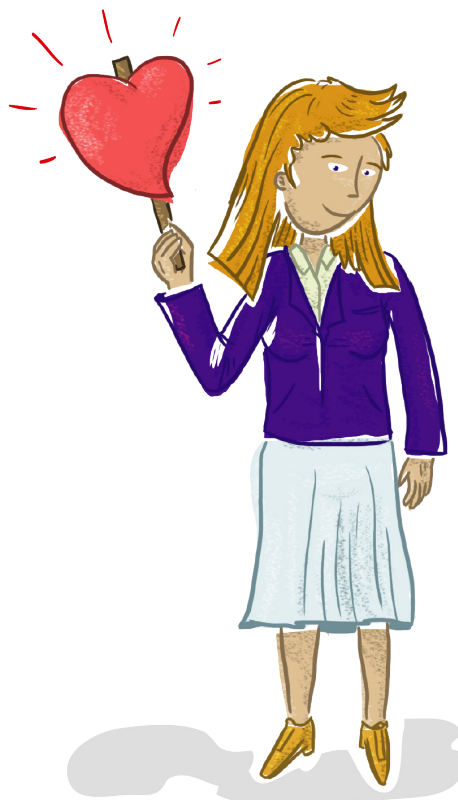
Care sunt elementele unei astfel de culturi? O cultură care are toate șansele să susțină discutarea subiectelor dificile este o cultură care:

- **este sigură** – nimeni nu este agresat, poreclit și supus intimidării;
- **este primitoare** – oricine este cunoscut ca persoană și simte că face parte din acea comunitate școlară;
- **este deschisă** – oricine este liber să-și formeze propriile idei, să experimenteze cu ele și să le exprime;
- **este incluzivă** – oricine poate participa la orice activitate școlară în condiții de egalitate;
- **respectă drepturile** – sunt respectate drepturile tuturor, în special libertatea de exprimare, libertatea credințelor și religiei, viața privată și nesupunerea la tratamente degradante;
- **este democratică** – toată lumea are un cuvânt de spus când se adoptă decizii la nivel de școală.

Politicile privind regulile școlii și comportamentul

Existența unor politici adecvate privind regulile școlii și comportamentul și aplicarea lor corespunzătoare influențează puternic stabilirea tipului de cultură de care aveți nevoie. Acest lucru este valabil atât pentru regulile care dirijează comportamentul de zi cu zi în școală și în perimetrul școlii, cât și pentru regulile pe care le folosesc profesorii pentru a orienta discuțiile de la clasă.

Există anumite aspecte controversate care nu pot fi discutate de profesori la clasă cu elevii din cauza culturii predominante din școală? Dacă da, care sunt acestea și de ce?

Subiecte controversate - Tema nr. 4: Subiectele controversate și cultura școlară

Subiectele controversate și cultura școlară - Clasificați școala

În ce măsură etosul și cultura predominantă din școala dvs. încurajează oamenii să vorbească despre subiecte dificile? O modalitate de a afla cât este de deschisă școala față de acest fel de discuții este să desfășurați un simplu sondaj privind atitudinile. Pentru a obține o imagine completă este important să fie implicați părinții, precum și elevii și cadrele didactice.

Iată câteva întrebări de bază pe care le puteți adresa oricărei persoane interesate de școală:

SONDAJ DESPRE ATITUDINEA PRIVIND CULTURA ȘCOLARĂ

În această școală:

1. Cum sunteți tratat de ceilalți?
2. În ce măsură vă simțiți în siguranță?
3. Când există o problemă, știți la cine să apelați?
4. În ce măsură simțiți că sunteți ascultat?
5. Ce oportunități aveți de a vă exprima opiniile?
6. Cât de des aveți ocazia de a discuta despre opiniile dvs. cu alte persoane din școală?
7. În ce măsură aveți un cuvânt de spus cu privire la regulile școlii și adoptarea deciziilor?
8. Cât de bine credeți că se înțeleg elevii proveniți din medii diferite?
9. Cât de primitoare este cultura școlii pentru persoanele cu dizabilități, de diferite genuri, cu orientări sexuale diferite ori din diferite grupuri etnice sau religioase?

Subiecte controversate - Tema nr. 4: Subiectele controversate și cultura școlară

Subiectele controversate și cultura școlară - Încurajarea voci elevilor la clasă

Este dificil pentru elevi să se alăture unor discuții cu privire la subiecte controversate dacă nu sunt deja obișnuiți să vorbească în public la școală. Oportunitățile frecvente oferite elevilor de a vorbi în clasă le crează obișnuința să se exprime în fața altora, îi ajută să capete încredere să vorbească în public și să devină mai pricepuți în acest proces.

Important este faptul că elevii simt că sunt ascultați când vorbesc și că opiniile lor sunt respectate.

O modalitate de a ajuta cadrele didactice să ofere elevilor numeroase oportunități de a vorbi la clasă constă în stabilirea unei **liste de verificare** pentru planificarea lecțiilor. După ce vor utiliza lista o perioadă, profesorii vor vedea că o urmează automat. O astfel de listă se poate folosi și pentru monitorizarea și evaluarea lecțiilor.

Iată un exemplu:

LISTĂ DE VERIFICARE PENTRU VOCEA ELEVILOR

În această lecție sunt incluse oportunități pentru ca elevii:

Să pună întrebări?
Să exprime opinii?
Să interacționeze cu ceilalți?
Să facă o sugestie practică?
Să voteze?

